

Brainport **Network**

Meerjarenplan arbeidsmarktaanpak Brainport Network 2016-2020

Inleiding

Wil Zuidoost-Nederland als top innovatieregio in de wereld meetellen, dan zal er voldoende en goed gekwalificeerd personeel moeten zijn, passend bij en anticiperend op de snel veranderende vraag op de arbeidsmarkt. Om deze missie te volbrengen wordt binnen Zuidoost-Nederland ingezet op het verder stimuleren en initiëren van initiatieven die hieraan bijdragen met speciale aandacht voor bovenregionale verbinding. Voor de komende periode zijn door Commissie Arbeidsmarktaanpak Zuidoost-Nederland de onderstaande inhoudelijke thema's geformuleerd:

1. Flexicurity

Naast het oplossen van ernstige structurele problemen en mismatches op de arbeidsmarkt moet ook worden ingespeeld op snelle markt- en conjuncturele veranderingen in de economie. 'Flexicurity' is een belangrijk begrip in deze. De inhoudelijke vertaling van *flexicurity* luidt: "beleid en voorzieningen die leiden tot het versterken van het aanpassings-, anticipatie- en innovatievermogen van zowel arbeidsorganisaties als werkenden." Vertaald naar de arbeidsmarkt betekent dit iedereen in staat wordt gesteld steeds een tijdige en veilige overstap te maken van werk naar werk – of van werk naar scholing v.v. -, zowel binnen sectoren als cross-sectoraal. Dat moet leiden tot duurzame inzetbaarheid en arbeidsparticipatie in een steeds dynamischer arbeidsmarkt.

2. Onderwijsvernieuwing

De regionale arbeidsmarktinfrastructuur moet aanzienlijk sterker worden ingericht op het faciliteren van de werkzekerheid en (externe en interne) mobiliteit van de beroepsbevolking en een leven lang leren. Belangrijke oorzaken: 60% van de banen die er over 10 jaar zijn, kennen wij nu niet, ICT doordringt alle functies en werkzaamheden in hoge mate, permanente innovatie (producten en processen) en toenemende handelingssnelheid (*agility*) in bedrijven en instellingen vragen om permanente herbezinning op opleidingscurricula. Daarnaast moeten (beginnende) beroepsbeoefenaars breed zijn opgeleid en naast hard skills over soft/21st century skills beschikken en gebruik kunnen maken van (snel) wisselende/veranderende vaardigheden en technieken. Er is een groeiende noodzaak om opleidingen en curriculum toe te spitsen op hetgeen in economische regio's in Zuidoost-Nederland vanuit werkgevers en opdrachtgevers wordt gevraagd. Het onderwijs moet de nog meer flexibiliteit en snelheid inbouwen en de student moet tijdens de studie al een portfolio ontwikkelen en dat in de rest van zijn werkzame leven meenemen en gebruiken.

Brainport **Network**

3. Digitale Informatievoorziening arbeidsmarkt

Ondersteunend en richtinggevend aan alle activiteiten en strategieën op de arbeidsmarkt is arbeidsmarktinformatie. Goede informatievoorziening op diverse detailniveaus en voor allerlei doelgroepen is essentieel om beleid te kunnen maken en uitvoeren in de dagelijkse praktijk van werkgevers, overheden en onderwijs. De acht partners van Brainport Network hebben begin 2015 besloten tot de ontwikkeling van een bovenregionaal arbeidsmarktdashboard. Dit online platform ontsluit arbeidsmarktinformatie op alle niveaus en voor diverse doelgroepen: werkgevers, overheden en regio's onderwijs en de beroepsbevolking. Met deze tool wordt inzicht verkregen in vacatures, baanprofielen en competenties. Door dat inzicht kunnen de doelgroepen effectief reageren en anticiperen.

Ambities, kennisdeling en leren van elkaar

In de uitvoering van bovenstaande thema's zet Brainport Network volop in op kennisdeling, het stimuleren van de regio's om aan de slag te gaan met bepaalde activiteiten, lobby richting het Rijk en Europa, afstemming tussen regio's, provincies en partners en het daar waar wenselijk opschalen van regionale tot bovenregionale activiteiten of het zelf initiëren en uitvoeren van projecten zoals het arbeidsmarktdashboard. De partners binnen Brainport Network hebben afgesproken tot een gezamenlijk resultaat te komen en zetten in op leren van elkaar. Niet alleen tussen de leden van de commissie, maar ook via werkconferenties en digitale informatievoorziening. Verder is het voeren van lobby - een gerichte lobby uitgaande van de behoeften in Zuidoost-Nederland – van groot belang. Het betreft een dynamische en zeker niet vaststaande agenda, die zich aanpast aan ontwikkelingen in de economie en op de arbeidsmarkt. Hierna komen de thema's inhoudelijk uitgebreid aanbod en worden de belangrijkste activiteiten en de rol van de Commissie Arbeidsmarktaanpak Zuidoost-Nederland beschreven.

Inhoudelijke thema's nader uitgewerkt

Flexicurity

Een flexibele arbeidsmarkt waarin aandacht is voor een samenhangende regionale mobiliteit, doorontwikkeling van competenties en werkzekerheid zijn belangrijke randvoorwaarden om internationaal competitief te blijven. De groei van de topclusters, topsectoren en campussen in Zuidoost-Nederland en daarnaast de krimp aan werkgelegenheid in andere sectoren vraagt een innovatieve aanpak. Het slimmer organiseren van instroom, intersectorale mobiliteit, zij-instroom, van werk naar werk en talentontwikkeling staat hierbij voorop. Voor de aanpak op het thema flexicurity zal nauwgezet afgestemd worden met het onderzoek dat de provincie Noord-Brabant op dit onderwerp uitvoert. Onder dit thema is goede uitvoering van o.a. de volgende regionale en bovenregionale activiteiten belangrijk:

- In de landelijke sectorale plannen en regionale plannen staat instroom in kansrijke sectoren centraal, evenals mobiliteit en zij-instroom gericht op werkzekerheid. Vanuit de commissie wordt ingezet op het monitoren van de resultaten van deze plannen en kennisdeling, ook met het oog op het vormen van regionale arrangementen in het kader van flexicurity. De ambitie is dat mensen sneller aan het werk komen en dat meer mensen de stap van werk naar werk maken zonder langere tijd werkloos te worden. De huidige succes-rate van de genoemde arbeidsmarkttransities zal in kaart worden gebracht en de ambitie is om tot substantiële verbeteringen te komen. Daartoe zal de verbinding worden gelegd tussen sectorplannen of andere werkgelegenheidsprojecten met het arbeidsmarktdashboard, met als optie de doorontwikkeling van het dashboard met aspecten van een competentiecentrum. In deze doorontwikkeling kan het aanbod van talenten en de

Brainport **Network**

gevraagde competenties inzichtelijk wordt gemaakt, kunnen de talenten verder ontwikkeld worden op basis van de gevraagde competenties en kan digitaal matching van talenten op gevraagde competenties plaatsvinden. Hierbij kan naast vacatures ook innovatief wordt ingezet op combinaties van talentenpools, urenbanken en tijdelijke werkplekken. De regeling co-financiering sectorplannen heeft ook veel ervaringen opgeleverd over hoe landelijke maatregelen *niet* passen bij de regionale behoefte. Onder meer op basis van deze ervaringen zal volop lobby worden gevoerd om landelijke nieuwe initiatieven gericht op mobiliteit veel meer toepasbaar te krijgen op de wensen van de regionale partners van Brainport Network.

- De arbeidsmarkt stopt niet bij de landsgrenzen; verbinding van de arbeidsmarkt met buurlanden door gezamenlijke acties en aanvragen voor het opheffen van knelpunten en bevorderen van werken over de grenzen heen zijn activiteiten die op diverse niveaus worden ontplooid in Zuidoost-Nederland. Zo is er onder andere een grensoverschrijdend sectorplan ingediend. Voor het werven en behouden van internationaal technisch talent zullen Brainport Talent Center en Holland Expat Center South zich op de schaal van Zuidoost-Nederland volop doorontwikkelen. De internationale profilering voor werken in deze regio en samenwerking met Europese regio's moet verder aangepakt worden.

Naast uitvoering van de regionale plannen en het stimuleren van bovenstaande activiteiten worden er in de triple helix regio's uiteraard ook allerlei activiteiten uitgevoerd die passen bij dit thema. Daar waar ze bovenregionaal meerwaarde hebben zullen ze geagendeerd en besproken worden – zoals gezegd ook met het doel om van elkaar te leren.

Onderwijsvernieuwing

Het onderwijs staat voor een grote uitdaging om goed en snel in te spelen op de snel veranderende samenleving en de nieuwe beroepen en competenties die dit met zich meebrengt. Het onderwijs beweegt zich in een turbulente maatschappelijke en economische omgeving en wordt geconfronteerd met vele vraagstukken. Vraagstukken die te maken hebben met de kwaliteit van het onderwijs, behoud van vakmanschap, (macro) doelmatigheid, de verhouding tussen maatschappelijke en economische opdracht van het onderwijs, de soms schurende wet- en regelgeving en de gevolgen daarvan voor de opvang van kwetsbare jongeren. Vraagstukken die ontstaan vanwege de veranderende samenleving, de versnelde ontwikkelingen op de arbeidsmarkt (digitalisering, flexibilisering, robotisering, globalisering), de technologische innovaties binnen het bedrijfsleven, de veranderende vraag naar competenties (21st Century skills) en de veranderende verwachtingen ten aanzien van werkgevers bijvoorbeeld om ook banen te scheppen voor mensen met een arbeidsbeperking en te investeren in een leven lang leren. Het onderwijs zal meer dan ooit in samenspraak met bedrijven moeten werken aan de beroepen en competenties van morgen en aan de kwaliteit van de nieuwe en zittende medewerker. Ook de onderwijsmarkt overstijgt (sub)regionale grenzen, waardoor dit thema zich kwalificeert voor een bovenregionaal aanpak in Zuidoost-Nederland.

De regio's in Zuidoost-Nederland willen, op maat per regio, via kennisdeling een aanpak bieden om een betere aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt te bewerkstelligen waardoor de kwaliteit van de opleidingen gewaarborgd wordt en blijft aansluiten bij de vraag van de bedrijven. Uitvoering van dit thema zal onder andere plaatsvinden middels een aantal bovenregionale lijnen:

- Het stimuleren van het principe van *werkateliers*. Het werkatelier is een vorm om los van gestolde systemen tijdig nieuw onderwijs te ontwikkelen. Buiten de bestaande organisatie om. Door bewust bedrijven en docenten te vragen wat zij nodig hebben en hoe het curriculum eruit moet zien. Het werkatelier is regionaal georiënteerd op basis van regionale

Brainport **Network**

economische speerpunten. De route is relatief open, maar wel een duidelijk omschreven opdracht: beschrijf nieuwe beroepen die in de cross-overs kunnen ontstaan en daarnaast de bouwstenen van nieuwe curricula dan wel de aanpassing of combinatie van bestaande curricula voor de opleiding van morgen. In Noord-Brabant is reeds gestart met het inrichten van werkateliers. De commissie monitort deze ontwikkeling en wil waar mogelijk bovenregionale samenwerking en het ontplooien van vergelijkbare initiatieven stimuleren. Werkatelier is een werktitel, het gaat om de visie en werkwijze die wordt onderschreven. Een goede connectie met de agenda van Smart Industry is hierbij van belang.

- Ook selecties van zittende of potentiële werknemers (werkzoekenden) worden actief betrokken in de werkateliers om te bezien in welke mate hun competenties en vaardigheden passen bij dan wel zich ontwikkelen in de richting van de eisen die de nieuwe beroepen en functies stellen. Door het in kaart brengen van deze 'afstanden' kan de afstand tussen bestaande competenties en benodigde competenties concreet in kaart worden gebracht en kunnen overbruggingsstrategieën worden ontworpen door bedrijven, onderwijsinstellingen en regionale organisaties (triple helix regio's, gemeenten, UWV, private intermediairs), waarbij digitale profielen/ career of ePortfolio's een grote rol spelen. Nadrukkelijk zal een relatie worden gelegd met het arbeidsmarktdashboard en andere initiatieven.
- Het werken aan de beroepen en curricula van morgen staat niet los van de in de afgelopen jaren opgerichte Centra voor Innovatief Vakmanschap (CIV's) en Centers of Expertise (CoE's). Met name het MBO krijgt de komende jaren nog een extra boost middels het Regionaal Investeringsfonds MBO. Het belang van de verdere ontwikkeling van deze vormen van publiek-private samenwerking is groot. Via onder andere het Platform Bètatechniek zal actiever afstemming met de aanvragers plaatsvinden en zal de communicatie met het ministerie van OCW anders ingericht worden. Daarnaast wordt vanuit de commissie en het Platform Bètatechniek de kennisdeling tussen bestaande CIV's en CoE's gestimuleerd in Zuidoost-Nederland. De uitkomsten (resultaten, voortgang en eventuele (regionale) knelpunten) zullen periodiek met de commissie worden gedeeld.
- Verduurzaming van de initiatieven, zoals TopTechniek in Bedrijf en de CIV's en CoE's, staat centraal. Gezien de nog korte ontstaansgeschiedenis van deze initiatieven wordt nu aan het Rijk uitdrukkelijk verzocht om voor vervolfinanciering zorg te dragen.
- Een belangrijke inzet vindt plaats richting het primair onderwijs op het stimuleren van Ondernemend- Onderzoekend & Ontwerpend leren. Hiervoor wordt geschakeld met het op de schaal van Zuidoost-Nederland actieve kenniscentrum Wetenschap, Techniek en Excellentie op dit thema.
- Tot slot zal worden ingezet op een effectieve implementatie van de programma's van het Platform Bètatechniek. Aansluiting bij de regionale triple helix ingevoerde methodiek is hierbij het uitgangspunt. De inzet zal gericht zijn op een slimme en innovatieve koppeling van regionaal en landelijk beleid en acties.

Digitale informatievoorziening

In opdracht van de zes triple helix regio's en beide provincies is gestart met de ontwikkeling van een arbeidsmarktdashboard. Het online arbeidsmarktplatform ontsluit arbeidsmarktinformatie op alle niveaus en voor diverse doelgroepen. Het gaat om een vernieuwende en innovatieve aanpak die op basis van actuele data slimmere verbindingen legt en beter inzicht geeft in de situatie op de arbeidsmarkt (macro, meso, micro) en daarnaast dient als tool voor diverse toepassingen, waaronder inzicht krijgen in vacatures, baanprofielen en competenties. Door dat inzicht kunnen de doelgroepen

Brainport **Network**

effectief reageren en anticiperen. Het arbeidsmarktdashboard is in december 2015 in de eerste versie online en biedt het volgende:

- Arbeidsmarktinformatie op maat voor de volgende doelgroepen: provincies, triple helix regio's, arbeidsmarktregio's, werkgevers, onderwijs en de beroepsbevolking .
- Aanvullende mogelijkheden voor het actief stimuleren van mobiliteit en employability op de arbeidsmarkt, onder andere via de job board-functionaliteit.

Het arbeidsmarktdashboard is ondersteunend aan alle projecten en programma's voor de arbeidsmarkt in Zuidoost-Nederland en zal verder worden doorontwikkeld en wetenschappelijk ondersteund, mede vanuit de zich ontwikkelende activiteiten op het terrein van data science in Zuidoost-Nederland. Het dashboard richt zich initieel op de provincies Noord Brabant en Limburg en de triple helix regio's. De ambitie is om dit platform op korte termijn al op te schalen naar landelijk en later Europees niveau. Naast de provincies Noord-Brabant en Limburg worden ook andere provincies, het Rijk, werkgevers, onderwijs en andere partijen benaderd die om actief met het arbeidsmarktdashboard te gaan werken. Daarvoor zal een financiële bijdrage worden gevraagd, die de doorontwikkeling van het dashboard mogelijk maken. Om deze doorontwikkeling een extra stimulans te geven wordt tevens ingezet op het verkrijgen van OP-Zuid financiering. De doorontwikkeling zal vooral gericht zijn op competenties en profielen van individuen, de vraag van werkgevers op dit niveau en mogelijkheden voor verdere talentontwikkeling.

Het beoogde resultaat is evenwicht op de arbeidsmarkt voor de topclusters, waarbij in 2020 het aanbod en de vraag aan competenties in Zuidoost-Nederland voor 80% in beeld is, de mogelijkheden voor talentontwikkeling optimaal bovenregionaal en regionaal georganiseerd zijn en baanopeningen tweemaal zo snel worden ingevuld dan in 2015.

Lobby algemeen

Naast lobby voor bovenstaande thema's zal vanuit Zuidoost-Nederland beïnvloeding plaatsvinden van landelijk beleid , waaronder de doorontwikkeling van het Techniepact, HCA Smart Industry en de HCA's Topsectoren en regelgeving, waaronder Regionaal Investeringsfonds MBO voor een betere aansluiting op de regionale ontwikkelingen en behoeften. Ook knelpunten zullen landelijk geagendeerd worden, zoals het tekort aan Bètadocenten, voor oplossingen voor een tekort aan stages zijn de regio's aan zet. Op basis van de ervaringen met onder meer de sectorplannen zal volop lobby worden gevoerd om landelijke nieuwe initiatieven veel meer toepasbaar te krijgen op de wensen van de regionale partners van Brainport Network.

Verder is belangrijk dat we regionale initiatieven ook landelijk onder de aandacht brengen om daar waar zinvol deze landelijk op te schalen. Voorbeeld bij uitstek is het arbeidsmarktdashboard en eerder de Techfinder. De commissie zal nieuwe hiervoor in aanmerking komende thema's bespreken en afspreken waar gezamenlijk op wordt ingezet als het gaat om opschaling.

Met name op de bekende actielijnen van het Techniepact, die inmiddels op zowel regionale als bovenregionale en landelijke schaal de nodige successen hebben opgeleverd, en het te ontwikkelen Techniepact 2016-2020 vindt kennisdeling en afstemming plaats tussen de regio's en provincies, waarbij thema's uiteraard kunnen uitgroeien tot gezamenlijke activiteiten en/of punten voor een lobby naar Den Haag of Brussel.

Financiering

De financiering van genoemde projecten en programma's vindt plaats middels financiële inbreng vanuit provincies, regio's, gemeenten, ministeries en programma's van het Platform Bètatechniek, werkgevers en overige partijen betrokken bij de arbeidsmarkt. Een belangrijke inzet is om vanuit een samenhangende aanpak op de schaal van Zuidoost-Nederland met alle partners te werken. Hierbij is

Brainport **Network**

goede aansluiting met de programma's en financiering van de provincies belangrijk. Er zal sterk worden ingezet om co-financiering te organiseren vanuit de middelen van beide provincies en uit de programmaperiode OP Zuid 2014-2020 voor bovenregionale projecten, te beginnen bij de doorontwikkeling van het arbeidsmarktdashboard. Vanuit de partners zal volop worden ingezet voor een maximaal rendement in Zuidoost-Nederland.

Governance

De commissie Arbeidsmarktaanpak Zuidoost-Nederland bestaat vertegenwoordigers van de zes triple helix regio's in Zuidoost-Nederland en West-Brabant, beide provincies, ministerie Economische Zaken en het Platform Bèatechniek. In overleg met de provincie Noord-Brabant zal de connectie met West-Brabant worden versterkt. Bestuurlijk trekker vanuit de Brainport Network Board is Ton Wilthagen. De commissie arbeidsmarktaanpak komt gemiddeld driemaal per jaar bij elkaar. De commissie is adviserend voor het directieoverleg Zuidoost-Nederland en zorgt voor input aan de Brainport Network Board. Vanuit de Brainport Network Board wordt deelgenomen aan de Landelijke Regiegroep Techniekpact door de bestuurlijk trekker arbeidsmarkt. De programmamanager Brainport Network neemt deel aan het voorbereidende landelijke liaisonoverleg van Techniekpact.

Voor de samenwerking met het Platform Bèatechniek is een arrangement opgesteld. Het platform ondersteunt Zuidoost-Nederland als het gaat om de vertaling van landelijke maatregelen naar de regio en de advisering hieromtrent, cijfermatige informatie en monitoring. Daarnaast wordt de samenwerking meer op praktisch niveau uitgerold met het ondersteuningsaanbod per triple helix regio. Belangrijk hierbij zijn sterke verbindingen die er gelegd worden tussen landelijke programma's en regionaal beleid en uitvoering.

Monitor

De bovenregionale activiteiten zullen worden gemonitord, zowel op voortgang als op resultaat, waarbij de commissie zal stimuleren waar dat nodig is. Daarnaast zal via het arbeidsmarktdashboard een belangrijk deel van de kwantitatieve monitoring plaatsvinden, waaronder voorkomen tekorten schaarse profielen, instroom in de opleidingen, instroom internationale kenniswerkers, ontwikkeling flexibel arbeidsmarktinstrumentarium en inzet op Leven Lang Leren.

Brainport **Network**

Aanpak arbeidsmarkt	Namen
Bestuurlijk trekker	Ton Wilthagen
Adviesgroep	<p>Commissie arbeidsmarktaanpak Zuidoost-Nederland</p> <p>Ton Wilthagen, voorzitter</p> <p>Peter van Ierland, Midpoint Brabant</p> <p>Yvonne van Hest , Brainport Development</p> <p>Leo Burdorf/Rob Munnich, LED</p> <p>Mat van den Beuken, regio Venlo</p> <p>Veronique Scharenborg, AgriFood Capital</p> <p>Mark Hendriks, Keyport 2020</p> <p>Astrid Persons, West-Brabant</p> <p>Ingrid Wildhagen, Provincie Limburg</p> <p>Edith van Nispen, provincie Noord-Brabant</p> <p>Bouke Bosgraaf, Platform Bètatechniek</p> <p>Cor van den Ham, Ministerie EZ</p>
Aandacht portefeuille Directieoverleg	Bas Kapitein, Midpoint Brabant
Ondersteuning	<p>Luuk Hammecher</p> <p>(tevens deelnemer liaisonoverleg Techniekpact)</p>